

1.1. Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- 2) kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle; oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- 3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb kunstide individuaal- ja koostööprojektides ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- 4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib kultuurinähtusi ning oskab kriitilisloominguliselt hinnata massi- ja süvakultuuri;
- 5) väärtustab, hoiab ning arendab Eesti kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust, otsib kultuurinähtuste seoseid teaduse, tehnoloogia ja majandusega nii minevikus kui ka tänapäeval.

1.2. Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele. Kunstidega tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena.

Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- 1) teadmised kunstidest (analüüs);
- 2) erinevate kunstide seostamine (süntees);
- 3) ainealane (verbaalne) keel;
- 4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- 5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- 6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);

7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

2. Muusika

2.1. Üldalused

2.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunsti vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhiluseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse.

2.1.2. Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetus toetab õpilase individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse kaudu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusika õppeaine koostisosad on:

- 1) laulmine;
- 2) pillimäng;
- 3) muusikaline liikumine;
- 4) omalooming;
- 5) muusika kuulamine ja muusikalugu;
- 6) muusikaline kirjaoskus;
- 7) õppekäigud.

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltin Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele. Muusika on aine, mille õpetuse osad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, seetõttu on neid keeruline eraldada. Õppeaine koostisosad kattuvad muusikaliste tegevustega. Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete. Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse õppekavas sisalduva noodikirja lugemise oskust musitseerides. Õpilaste silmaringi ja muusikalise maitse kujundamiseks on vajalikud õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse. Õpilaste üldkultuurilised teadmised põhinevad teadlikkusel kohalikus, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas. See hõlmab teadmisi peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Oluline on kontserdielu korraldamine oma koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning

ürituste korraldamise kogemus. Muusika kaudu kujundatakse harmoonilist isiksust, puudutades nii keha, tundeid kui ka intellekti. Muusikaõpetusel on tasakaalustav ja toetav roll õpilase emotsionaalses arengus ning teiste õppeainete omandamises.

Musitseerides arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguliseks eneseväljenduseks. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, paindlikkust ja emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Ühislaulmise ja koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse isamaa-armastust.

Muusika ainekava koostades on lähtunud järgmistest põhimõtetest:

- 1) teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- 2) rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- 3) julgustada ja toetada loomingulist eneseväljendust;
- 4) teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- 5) rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilis-esteetiliste väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- 6) lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

2.2. I kooliaste

2.2.1. I kooliastme õpitulemused

I kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

3. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- 2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris; mõistab laulupeo tähendust;
- 3) laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 4) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 5) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- 6) rakendab pillimängu kaasmängudes;
- 7) kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- 8) kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- 9) väärtustab enese ja teiste loomingut.

2.2.2. Õppesisu ja õpitulemused klassiti

1.klass

Teema: 1. Laulmine

Õppesisu ja põhimõisted:

Loomuliku hääle tekitamine. Õige hingamine. Hea diktsioon. Kehahoid. Laulmine seistes. Laulmine istudes.

Praktilised tööd : erinevate lastelaulude laulmine, õppimine ja esitamine, erinevad

esinemised.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- 2) mõistab ja väljendab laudes muusika sisu ning meeleolu;
- 3) laulab melodiat noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 4) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 5) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu koduke” (A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell” (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tupp”, „Kevadel” (Juba linnukesed ...).

Lõiming: emakeel, inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus, kehaline kasvatus.

Teema: 2. Pillimäng

Õppesisu ja põhimõisted:

Kehapill. Oma valmistatud pill. Lasterütmipillid.

Praktilised tööd : erinevad kaasmängud lastelauludele ja muusikapaladele.

Õpitulemused:

Õpilane kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*’des; väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

Lõiming: emakeel, matemaatika, kehakultuur.

Teema: 3. Muusikaline liikumine

Õppesisu ja põhimõisted:

Rahvatants. Ringmäng. Sõõr.

Praktilised tööd : erinevad eesti rahvakalendri ja tähtpäevade tantsud, laulu- ja ringmängud.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- 2) tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

Lõiming: emakeel, ajalugu, ühiskonnaõpetus, kehaline kasvatus

Teema: 4. Omalooming

Õppesisu ja põhimõisted:

Mis on omalooming?

Praktilised tööd : omaloominguliste laulude, tantsude ja kaasmängude koostamine.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 2) kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- 3) loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
- 4) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

Lõiming: emakeel, matemaatika, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus, kunst

Teema: 5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õppesisu ja põhimõisted:

Laul. Pillimuusika. Marss. Polka. Vals. Tempo. Dünaamika. Meeleolu.

Praktilised tööd : Erinevate lastelaulude, instrumentaalpalade, loodushäälte jms. kuulamine ja kuuldu analüüsimine, kirjeldamine, ümberjutustamine vms. Kontserdikülastused. Muusikavideote vaatamine ja analüüsimine.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- 2) eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;
- 3) eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat;
- 4) on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega
- 5) kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;
- 6) väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega.

Lõiming: emakeel, matemaatika, kunst ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus, kehaline kasvatus, loodusõpetus.

Teema: 6. Muusikaline kirjaoskus**Õppesisu ja põhimõisted:**

Takt. Taktimõõt. Taktijoon. Kordamismärk. Noodijoonestik. Noodipea. Noodivars. Astmerida. Astmetrepp. Koor. Ansambel. Solist. Eeslaulja. Rahvalaul. Rahvapill. Rahvatants. Dirigent. Orkester. Helilooja. sõnade autor. Muusikapala. Salm. Refraan. Kaanon. Marss. Polka. Vals. Kaasmäng. Eelmäng. Vahemäng. Rüt. Meloodia. Tempo. Vaikselt. Valjult.

Praktilised tööd : Erinevad muusikalised harjutused, kaasmängu või omaloomingu koostamine, tantsu ja ringmängude õppimine ja tantsimine/mängimine. Muusika kuulamise analüüs. Kontserdikülastus.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: TA, TI-TI, TAA, TAI-RI, paus;
- 2) mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- 3) tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;
- 4) mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - a) takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp;
 - b) koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor;
 - c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, vals, kaasmäng, eelmäng, vahemäng;
 - d) rüt, meloodia, tempo, vaikselt, valjult.

Lõiming: emakeel, matemaatika

Teema: 7. Õppekäigud**Õppesisu ja põhimõisted:**

Toetab muusikaõpetuse õpitavate teadmised ja oskuste omandamist, viimistlemist. Õpilaste

emotsionaalse ja tundeelu rikastamine, kujundamine, muusikalis-kunstilise maailmapildi loomine. Väärtuskasvatus.

Praktilised tööd : kooliüritustel osalemine, teatri- ja kontserdikülastused.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

Lõiming: emakeel, inimeseõpetus, kunst

2.klass

Teema: Laulmine

Õppesisu ja õpitulemused:

- Laulab vaba ja loomuliku hingamise, õige kehahoiu, selge diktsiooniga ning ilmekalt;
 - Laulab kooris (vastavalt eeldustele)
 - **Puravikud** (*L.Kõlar*), **Küll on tähed** (*L.Verlin*), **Vares** (*Eesti rahvaviis*), **Varese koolivihik** (*R.Lätte*), **Vastlakukkel** (*S.Veskimäe*), **Kodu** (*Soome rahvaviis*), **Kevade marss** (*A.Lõbin*), **Laul Vanaemast** (*E.Erss*), **Ketramas** (*Eesti rahvaviis*); **Eesti hümn** (*Pacius*)
- Lisaks 3 jõululaulu ja laulud vastavalt õpetaja valikule (tähtpäevadega seotud). Kuna algklassides on laulmiseks aega väga palju, siis on eeldatav, et enamus laule õpitakse pähe juba tunnis. Kodus võiks laps vaid tunnis õpitud korrata.

Praktilised tööd: erinevate eakohaste laulude laulmine, õppimine ja esitamine, erinevad esinemised

Lõiming: eesti keel (õigekiri, silbitamine, teksti tähenduse mõistmine, hääldamine, diktsioon, laulutekstide autorid); matemaatika (arvud, helipikkused, helikõrgused, taktimõõt, laulu vorm, võrdlus, liitmine-lahutamine, loendamine, loogika, mälu); inimeseõpetus (kodu, kodumaa- ja rahvakalendriteemad; aeg (tempo) liiklus); kehaline kasvatus (laulu- ja ringmängud, õige kehahoid ja keha tunnetamine laulmisel, hingamine)

Teema: Pillimäng

Õppesisu ja õpitulemused:

- Orffi pedagoogika – kaasmängud, *ostinatod*, meloodilis-rütmilised improvisatsioonid;
- rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid;

Praktilised tööd: erinevad kaasmängud lastelauludele ja muusikapaladele

Lõiming: matemaatika (noodi-, helikõrgused, taktimõõt); kehaline kasvatus (kehapillisaated, koordinatsioon, hingamine, õiged mänguvõtted)

Teema: Muusikaline liikumine

Õppesisu ja põhimõisted:

- Orffi pedagoogika;
- rütm, meloodia, dünaamika ja tempo tajumine ja väljendamine liikumise kaudu;
- individuaalne, paaris- ja rühmatöö.

Praktilised tööd: eesti rahvuslikud laulu- ja ringmängud

Lõiming: kehaline kasvatus (muusikapala meeleolu ja sisu kujutamine liikumise kaudu, kehapillisaated, eesti laulu- ja ringmängud); matemaatika (muusikapala ülesehitus)

Teema: Omalooming

Õppesisu ja põhimõisted:

- * loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
- * kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.
- * kirjalik töö – töövihik

Praktilised tööd: omaloominguliste laulude koostamine

Lõiming: eesti keel (õigekiri, liisusalvide, regivärsside loomine); kehaline kasvatus (muusikale liikumise kujundamine vastavalt laulu karakterile, kehapillisaated, koordinatsioon); matemaatika (taktimõõt, muusika osad)

Teema: Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õppesisu ja põhimõisted:

- oskab kuulatavat muusikat iseloomustada nii sõnas kui pildis;
- eristab muusikažanre polka, marss, valss, oskab iseloomustada, teab nimetada vähemalt kahte muusikapala ja ühte heliloojat igas žanris;
- eristab vokaal- ja instrumentaalmuusikat, ning erinevaid pille;
- on tutvunud kuuldeliselt ja visuaalselt eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);
- vestlus, arutelu, individuaalne, paaris- ja rühmatöö;
- kirjalik töö – töövihik.

Praktilised tööd: erinevate lastelaulude, instrumentaalpalade, loodushäälte jms. kuulamine ja kuuldu analüüsimine, kirjeldamine, ümberjutustamine vms, muusikavideote vaatamine ja analüüsimine.

Lõiming: eesti keel (õigekiri, sõnavara, väljendusoskus, arutlus); kunst (muusika meeleolu visualiseerimine); matemaatika (võrdlemine, osad muusikas, erinevad taktimõõdud, loogika) inimeseõpetus (aeg (tempo), kodu- ja kodumaa)

Teema: Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnad

Õppesisu ja põhimõisted:

- oskab iseloomustada meloodia liikumise suunda;
- eristab madalaid ja kõrgeid helisid;
- teab JO-võtme tähendust ning suudab laulda astmete ja käemärkide järgi JO-võtme eriasetuste puhul;
- teab dünaamika- ja agoogikamärke ning oskab neid kasutada laulmisel: *p, pp, mp, f, ff, mf, diminuendo, crescendo, ritenuto*;
- oskab kasutada mõisteid *luuletaja, helilooja, solist, ansambel, koorijuht, dirigent, orkester*. Oskab nimetada igaühes vähemalt ühte.

Praktilised tööd: erinevad muusikalised harjutused, kaasmängu või omaloomingu koostamine, tantsu ja ringmängude õppimine ja tantsimine/mängimine. Muusika kuulamise analüüs

Lõiming: eesti keel (õigekiri, sõnavara, väljendusoskus); matemaatika (joon, noodivältused,

taktimõõt, laulu osad, fermaat, sümbolid); inimeseõpetus (meetrum, vaikselt, valjult, tempo); kehaline kasvatus (rahvatantsud); kunst (kõlavärv)

Teema: Õppekäigud

Õppesisu ja põhimõisted:

- kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;
- vestlus, arutelu, individuaalne, paaris- ja rühmatöö;
- muud loovad väljundid – visuaalne kunst, dramatiseering, liikumine;
- kirjalik töö – töövihik.

Praktilised tööd: kooli üritustel osalemine. Teatri- ja kontserdikülastused.

Lõiming: eesti keel (sõnavara, k.a. muusikaline, väljendusoskus, arutlus); kunst (muusikaelamuse kujutamine visuaalsel); kehaline kasvatus (muusika kujutamine liikumise kaudu); tööõpetus (lihtsa rütmipilli valmistamine); matemaatika (loogika); loodusõpetus (loodushääled, keskkonna hääled)

3. klass

Teema: 1. Laulmine

Õppesisu ja põhimõisted:

Laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- või kahehäälses koolikooris. Mõistab laulupeo tähendust. Laulab eesti rahvalaule (sh. regilaule) ning peast oma kooliastme ühislaule.

Praktilised tööd : Erinevate lastelaulude laulmine, õppimine, esitamine, erinevad esinemised.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga, emotsionaalselt
- 2) mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu
- 3) laulab eakohaseid lastelaule, kaanoneid, tesite rahvaste laule
- 4) laulab eesti rahva-, regilaule seoses kalendritähtpäevadega
- 5) laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul

Lõiming: Eesti keel – õigekiri, silbitamine, teksti tähenduse mõistmine, hääldamine, diktsioon. laulutekstide autorid. Matemaatika – arvud, helipikkused, helikõrgused, taktimõõt, laulu vorm, võrdlus, liitmine, lahutamine, loendamine, loogika, mälu. Inimeseõpetus – kodu, kodumaa, rahvakalender rahvakalender. Kehaline kasvatus – laulu- ja ringmängud, õige kehahoid.

Teema: 2. Pillimäng

Õppesisu ja põhimõisted:

Rakendab pillimängu kaasmängudes (pillimängus). Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikategevustes.

Praktilised tööd: Erinevad kaasmängud lastelauludele ja muusikapaladele.

Õpitulemused:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes.
- 2) väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

3)seoses pillimänguga õpitakse tundma viiuluvõtit, tähtnimesid ja nende asukohta noodijoonestikul.

Lõiming: Kehaline kasvatus – koordineerimine, hingamine, õiged mänguvõtted.
Matemaatika – noodi- ja helikõrgused, taktimõõt

Teema: 3. Muusikaline liikumine

Õppesisu ja põhimõisted:

Kasutab muusikalisi teadmisi

Praktilised tööd : erinevad eesti rahvakalendri ja tähtpäevade tantsud, laulu- ja ringmängud.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- 2) tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

Lõiming: Kehaline kasvatus – muusikapala meeleolu ja sisu kujutamine liikumise kaudu, kehapillisaated, eesti laulu- ja ringmängud. Matemaatika – muusikapala ülesehitus.

Teema: 4. Omalooming

Õppesisu ja põhimõisted:

Väärtustab enese ja teiste loomingut. Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes.

Praktilised tööd : omaloominguliste laulude, tantsude ja kaasmängude koostamine.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) loob lihtsamaid rütmilisi kaasmänge keha- plaat- ja rütmipillidel
- 2) kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid
- 3) loob lihtsamaid tekste, liisusalme, regivärsse ja laulusõnu
- 4) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks

Lõiming: Eesti keel – õigekiri, liisusalvide, regivärside loomine. Kehaline kasvatus – muusikale liikumise kujundamine vastavalt laulu karakterile, kehapillisaated, koordineerimine. Matemaatika – taktimõõt, muusika osad

Teema: 5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õppesisu ja põhimõisted:

Laul. Pillimuusika. Marss. Polka. Vals. Tempo. Dünaamika. Meeleolu.

Praktilised tööd : Erinevate lastelaulude, instrumentaalpalade, loodushäälte jms. kuulamine ja kuuldu analüüsimine, kirjeldamine, ümberjutustamine vms. Kontserdikülastused. Muusikavideode vaatamine ja analüüsimine.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- 2) eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;
- 3) eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat;
- 4) on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega
- 5) kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;
- 6) väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;

Lõiming: Eesti keel – õigekiri ja sõnavara, väljendusoskus, arutlus. Kunst – muusika

meeleolu visualiseerimine. Matemaatika – võrdlemine, osad muusikas, erinevad taktimõõdud, loogika. Inimeseõpetus – aeg (tempo), kodu ja kodumaa
Tööõpetus – omavalmistatud rütmipillide kasutamine taktimõõdu eristamisel.

Teema: 6. Muusikaline kirjaoskus

Õppesisu ja põhimõisted:

Takt. Taktimõõt. Taktijoon. Kordamismärk. Noodijoonestik. Noodipea. Noodivars. Astmerida. Astmetrepp. Koor. Ansambel. Solist. Eeslaulja. Rahvalaul. Rahvapill. Rahvatants. Dirigent. Orkester. Helilooja. sõnade autor. Muusikapala. Salm. Refraän. Kaanon. Marss. Polka. Valss. Kaasmäng. Eelmäng. Vahemäng. Rütm. Meloodia. Tempo. Vaikselt. Valjult.

Praktilised tööd : Erinevad muusikalised harjutused, kaasmängu või omaloomingu koostamine, tantsu ja ringmängude õppimine ja tantsimine/mängimine. Muusika kuulamise analüüs. Kontserdikülastus.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: TA, TI-TI, TAA, TAI-RI, paus
- 2) mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- 3) tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;
- 4) mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - a) takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp,
 - b) koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor;
 - c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, kaasmäng, eelmäng, vahemäng;
 - d) rütm, meloodia, tempo, vaikselt, valjult,

Lõiming: Kunst/loodusõpetus – loodusandide (kastanid, tammetõrud, kivid) värvimine vastavalt astmete värvile, kasutamine astme- ja rütmitöös. Matemaatika – helipkkused, helikõrgused, taktimõõt, laulu osad. Tööõpetus – paberist noodijoonestiku lõikamine ja papile kleepimine, selle kasutamine töös astmetega.

Teema: 7. Õppekäigud

Õppesisu ja põhimõisted:

Toetab muusikaõpetuse õpitavate teadmist ja oskuste omandamist, viimistlemist. Õpilaste emotsionaalse ja tundeelu rikastamine, kujundamine, muusikalise-kunstilise maailmapildi loomine. Väärtuskasvatus.

Praktilised tööd : kooliüritusetel osalemine. Teatri- ja kontserdikülastused.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

Lõiming: Kunst/loodusõpetus – loodusandide (kastanid, tammetõrud, kivid) värvimine vastavalt astmete värvile, kasutamine rütmitöös. Matemaatika – helipkkused, helikõrgused, taktimõõt, laulu osad. Tööõpetus – paberist noodijoonestiku lõikamine ja papile kleepimine, selle kasutamine töös astmetega

2.3. II kooliaste

2.3.1. II kooliastme õpitulemused

II kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

6. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislauke;
- 6) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- 8) julgeb esitada ideid ja rakendab võimete kohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- 9) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;
- 10) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- 11) leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

2.3.2. Õppesisu ja õpitulemused klassiti

4.klass

Teema: Laulmine

Õppesisu ja põhimõisted:

Õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamine ning rakendamine erinevates muusikalistes tegevustes. Klassitunnis lauldakse *a cappella* ja saatega ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt.

Praktilised tööd : erinevate eakohaste laulude laulmine, õppimine ja esitamine, erinevad esinemised.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2;
- 3) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- 4) laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsel laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 5) laulab peast kooliastme ühislauke: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Kui Kungla rahvas” (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas” (saksa rahvalaul), „Meil aiaäärne tänavas” (eesti rahvalaul), „Püha õõ” (F. Gruber).

Lõiming: emakeel, ajalugu, geograafia, terviseõpetus

Teema: 2. Pillimäng

Õppesisu ja põhimõisted:

Õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamine ning rakendamine erinevates muusikalistes tegevustes. Õpetatakse pillimänguoskusi erinevates pillikoosseisudes ning 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid.

Praktilised tööd : erinevad kaasmängud lastelauludele ja muusikapaladele. Ühised musitseerimised ja esinemised erinevatel üritustel.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- 2) rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;
- 3) kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Lõiming: emakeel, matemaatika, inimeseõpetus, kehaline kasvatus

Teema: 3. Muusikaline liikumine

Õppesisu ja põhimõisted:

Liikumistegevuse põhirõhk on eesti rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteri väljendamisel liikumise kaudu.

Praktilised tööd : eesti rahvuslikud mängud ja tantsud.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
- 2) tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

Lõiming: emakeel, ajalugu, inimeseõpetus, kehaline kasvatus

Teema: 4. Omalooming

Õppesisu ja põhimõisted:

Muusikalis mõtlemise ja loovuse arendamine muusikalise omaloomingu kaudu.

Praktilised tööd : omaloomingulised laulud, muusikapalad, kaasmängud

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 2) kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;
- 3) loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;
- 4) kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.

Lõiming: emakeel, matemaatika, inimeseõpetus

Teema: 5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õppesisu ja põhimõisted:

Väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, vorm. Vokaalmuusika:

hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliigid (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor). Eesti laulupidude traditsioon. Instrumentaalmuusika: pillirühmad (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid). Sümfooniaorkester. Eesti rahvamuusika: rahvalaul, -pill, -tants.

Praktilised tööd : erinevate laulude, instrumentaalpalade, loodushäälte jms. kuulamine ja kuuldu analüüsimine, kirjeldamine, ümberjutustamine vms. Kontserdikülastused.

Muusikavideote vaatamine ja analüüsimine.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi;
- 2) kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni;
- 3) kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;
- 4) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;
- 5) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara.

Lõiming: emakeel, matemaatika, loodusõpetus, inimeseõpetus, ajalugu, geograafia

Teema: 6. Muusikaline kirjaoskus

Õppesisu ja põhimõisted:

Rütmid ja pausid: TAAAA, TAAA, TAA, TA, TI-TI, TAI-RI, TI-RI-TI-RI, TI-TIRI, TIRI-TI, 1-löögiline paus, 2-löögiline paus, 3-löögiline paus, 4-löögiline paus. Taktimõõdud: 2/4, 3/4, 4/4. Eeltakt. Astmed, helikõrgused (tähtnimed). Viulivõti. Duur-, moll-helilaad. Klaviatuur. Absoluutsed helikõrgused (tähtnimed). Vokaalmuusika. Soololaul. Koorilaul. Instrumentaalmuusika. Interpreet. Improvisatsioon. Tämbrit. Hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass). Pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid). Tempo. *Dünaamika: piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo.*

Praktilised tööd : erinevad muusikalised harjutused, kaasmängu, tantsu või omaloomingu koostamine. Muusika kuulamise analüüs. Kontserdikülastus.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: TAAAA, TAAA, TAA, TA, TI-TI, TAI-RI, TI-RI-TI-RI, TI-TIRI, TIRI-TI, 1-löögiline paus, 2-löögiline paus, 3-löögiline paus, 4-löögiline paus;
 - 2) mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides;
 - 3) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega);
 - 4) mõistab viulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähendust ning kasutab neid musitseerides;
 - 5) mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike tähendust ning kasutab neid musitseerides;
 - 6) mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas;
- a) eeltakt, viulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused

(tähtnimed);

b) vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon;

c) tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid);

d) tempo, *dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo*;

7) kordavalt I kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara.

Lõiming: emakeel, matemaatika, võõrkeel

Teema: 7. Õppekäigud

Õppesisu ja põhimõisted:

Toetab muusikaõpetuse õpitavate teadmised ja oskuste omandamist, viimistlemist. Õpilaste emotsionaalse ja tundeelu rikastamine, kujundamine, muusikalis-kunstilise maailmapildi loomine. Väärtuskasvatus.

Praktilised tööd : kooliüritustel osalemine. Teatri- ja kontserdikülastused.

Õpitulemused:

Õpilane:

1) arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;

2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

Lõiming: emakeel, inimeseõpetus, kunst

Pilliõpetus (valikaine)

4.klass

Vana eesti kannel õnnestati ühest puust, harilikult kuusest, kuid ka männist, pärnast, harvemini kasest. Katteks asetati eraldi kõlalaud, harilikult paljude pisikeste, harvem ühe suurema resonantsavaga. Keeli oli 6-7 või veidi rohkem, vanemal aegadel olid need jõhvist või keerutatud soolest, hiljem traadist. Ülaosas olid nad pingutatud tagantpoolt keeratavate puust keerpulkade (virblite) abil, alaotsas aga kinnitatud nn kolju külge. Koljuks oli pilli korpuse alumine kitsam ots, mis oli kolmest küljest leenitaoliselt kõrgemaks jäetud, külgleenide vahel oli raudpulk, mis oligi keeltehoidjaks. Ilma koljuta pille tuli ette harvem, nendel kinnitused keeled kandle korpusesse löödud raudaasa külge.

Algselt on kannel olnud kasutusena soolopillina, improviseeriti nõ enda jaoks, oma meeleolu loomiseks ja hinge korrastamiseks. Vaiksekõlalise instrumendina soodustas kannel omaette olemist. Soome kogujatelt on olemas kirjeldusi tundidepikkuse katkematu mängu kohta. (Kastinen 2009) Väikekannelde koosmäng on hiline nähtus ning ilmselt on seda soodustanud pilli õpetamine muusikakoolides ja –ringides. Traditsiooniline pilliõpe- eeskuju võtmine kogenud mängijalt- on asendunud koolitundidega ja õppimisega rühmades.

Sirje Voitka sai 1989 aastal Kaustise festivalilt idee hakata väikekandleid tootma Tallinna Klaverivabrikus. Ühtekokku tuli vabrikust aastatel 1990-1997 umbes 1600 6-keelset kannelt. Pärast kannelde tootmise lõpetamist on uuesti ilmunud kandlemeistrid, kes valmistavad pille tellimuse peale ja korraldavad kursusi nendele, kes soovivad ise pille ehitada (Haas 2009).

Helle Suurlaht on organiseerinud kandleehitust Padise Põhikoolis. Juhendajaks on olnud kooli käsitööõpetaja Toivo Toompuu. Aastatel 2006-2010 valmis seal koostöös laste ja nende vanematega ligikaudu 60 pilli. Samade inimeste eestvõttel on Keilas, Erakoolis Läte tehtud koos lastevanematega 34 pilli. Meisterdamise ja pillimeistrite kohta saab rohkem andmeid lingilt: http://www.emol.ee/uploads/Väikekannel_kooli.doc

Väikekannelt valides oleks hea endale selgeks teha, mis helistikuga pilli soovitakse. Levinumad helistikud on G-duur ja D-duur. Võimalikud on ka teised helistikud. Kindlasti võiksid kõik tellitud pillid olla ühes helistikus, siis on neid lihtsam koos mängima panna. 6-keelne kannel on häälestatud G-duuris g1 a1 h1 c2 d2 e2 või D-duuris d1 e1 fis1 g1 a1 h1.

Mänguvõtted. Väikekandle mänguvõtted on jõudnud meieni Hannu Saha abil Soomest. Tema näidatud võtted on avaldatud ka Jaan Söödi kogumikus „Kuuekeelne kaneel“. Leedust on jõudnud meile parema käe liikumine akordi mängimisel mängijast eemale, kasutades lipitsa või plektrumi asemel nimetissõrme (Haas 2009). Haas on demonstreerinud ka plektrumi mängu, kus parem käsi liigub keeli tõmmates mängija poole.

Väikekandle mängimiseks võetakse pill sülle, pikema küljega vastu põlvi või asetatakse laua peale. Lühemad keeled jäävad mängija poole. Laua peal mängimiseks on vaja sobiva kõrgusega lauda ja tooli, et oleks mugav mängida. Sealjuures võib tekkida probleem, et pill hakkab laua peal liikuma või ebaseeldiva häälega vibreerima. Selle vältimiseks võib pilli lauale fikseerida tahvlinätsuga või kasutada õhukest mittelibisevat kangast (kummilaadne hõre kangas, mida kasutatakse vaipade ja linikute libisemise takistamiseks) Pilli süles hoidmine teeb pilli käsitlemise mugavamaks. Kindlasti on oluline jälgida kehahoidu: jalad kõrvuti, tallad maas, selg sirge.

Akordide mängimiseks väikekandlel toetub vasak käsi virblitele ja sõrmed katavad kinni keeled, mis antud akordi ei kuulu. Parema käe nimetissõrme küünepoolega lüüakse üle keelte endast eemale või siis tõmmatakse üle keelte enda poole nimetissõrme „padjapoolega“. Oluline on jälgida, et liiguks kogu käsivars.

Siblimistehnika mängimisel tõmbavad vasaku käe sõrmed akordide vahel keeli, mida nad akordi mängimise ajal katavad. Sellise mängutehnika abil hakkab meloodia täpsemalt kõlama. Samuti tekib hea võimalus vabalt improviseerida.

Akordivõtete tabelid

I AKORD

1-----	d1(g1)
2-----3-----	e1(a1)
3-----	fis1(h2)
4-----2-----	g1(c2)

5-----a1(d2)
6-----1-----h1(e2)

V7 AKORD

1-----3-----d1(g1)
2-----e1(a1)
3-----2-----fis(h1)
4-----g1(c2)
5-----a1(d2)
6-----1-----h1(e2)

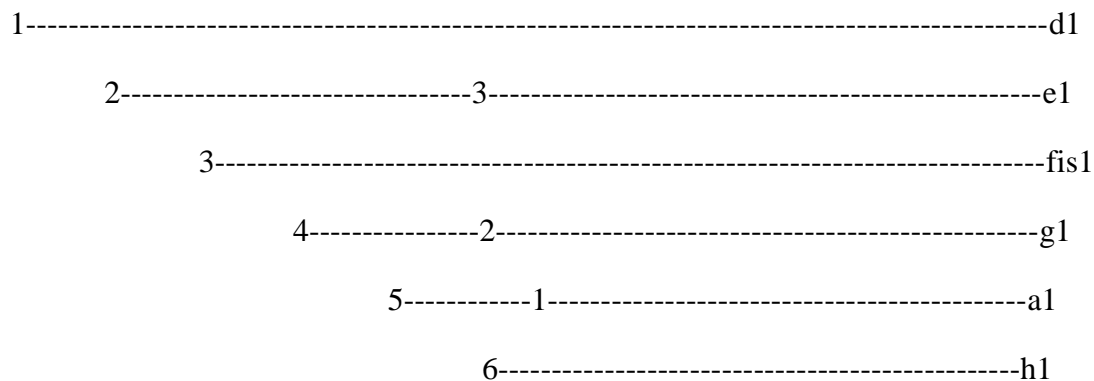
IV AKORD

1-----d1
2-----3-----e1
3-----2-----fis1
4-----g1
5-----1-----a1
6-----h1

II AKORD

1-----3-----d1
2-----e1
3-----2-----fis1
4-----g1
5-----1-----a1
6-----h1

VI AKORD

Laulud ja pillilood:

Kai Anier, Maia Muldma „Muusikamaa“ II klass, III klass, IV klass

Veljo Tormise „Koolimuusika eesti rahvalauludest ja pillilugudest“ (Tallinn 1981) on suurepärase eeskuju. Sealt leiab näiteid väikekandle kasutamiseks ansambli mängus.

Monika Pullerits on avaldanud kogumiku „Koolimuusika: kõnemängust pillimänguni“ (Avita, 2004). Selles pole küll väikekannelt kasutatud, kuid ideid saab sealt kindlasti.

5.klass

Teema: Laulmine

Õppesisu ja õpitulemused:

- Laulab vaba ja loomuliku hingamise, õige kehahoiu, selge diktsiooniga ning ilmekalt;
- Laulab kooris (vastavalt eeldustele)
- laulab kõlava tooniga, selge diktsiooniga, oskab peast järgmisi laule:
- Meremeeste laul (*šoti laul*),
- Kodu (*T.Voll*),)
- Eesti hümn (Fr.Pacius)
- Eesti lipp (M.Lipp)
- Jaan läeb jaanitulele (Eesti rl)
- Kool ja kodu (A.Vahisalu)
- Kui Kungla rahvas (K.A.Hermann)
- Kõnelus emakeelega (S.Aavik)
- 2 jõululaulu õpilase omal valikul 5. klassi laulikust
- oskab ka õpetaja poolt töö käigus valitud laule peast laulda;

Praktilised tööd: erinevate eakohaste laulude laulmine, õppimine ja esitamine, erinevad esinemised

Lõiming: eesti keel (teksti tähenduse mõistmine – arutelu ja analüüs, diktsioon, ilmekus); kirjandus (laulutekstide autorid); matemaatika (laulu vorm, taktimõõt, murrud, mälu,

seostamisoskus); ühiskonnaõpetus (kodu, kodumaa; rahvakalendri tähtpäevad; aeg (tempo) liiklus); kehaline kasvatus (õige kehahoid ja hingamine)

Teema: Pillimäng

Õppesisu ja õpitulemused:

- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- rakendab plokkflöödi mänguvõtteid;
- seostab helistikke ja toonika kolmkõlasid C-duur, a-moll pillimänguga.

Praktilised tööd: erinevad kaasmängud lastelauludele ja muusikapaladele. Ühised musitseerimised ja esinemised erinevatel üritustel.

Lõiming: matemaatika (noodi-, helikõrgused, taktimõõt, seostamisoskus (astme- ja tähtnimed, helistikud ja kolmkõlad); tehnoloogiaõpetus (lihtsate pillide valmistamine); kehaline kasvatus (kehapillisaated, hingamine, koordineerimine, õiged mänguvõtted)

Teema: Muusikaline liikumine

Õppesisu ja põhimõisted:

- tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra.

Praktilised tööd : eesti rahvuslikud mängud ja tantsud

Lõiming: kehaline kasvatus (muusikapala ja eri maade rahvamuusikale iseloomuliku karakteri kujutamine liikumise kaudu, kehapillisaated, eesti laulu- ja ringmängud); matemaatika (muusikapala vorm)

Teema: Omalooming

Õppesisu ja põhimõisted:

- loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- loob tekste: regivärse, lihtsamaid laulusõnu jne;
- kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.

Praktilised tööd : omaloomingulised laulud, muusikapalad, kaasmängud

Lõiming: eesti keel (õigekiri, regivärsside ja lihtsamate laulusõnade loomine, väljendusoskus); kehaline kasvatus (muusikale liikumise loomine vastavalt laulu karakterile, kehapillisaated, koordineerimine, õiged mänguvõtted); matemaatika (taktimõõt, murrud, muusikapala vorm); tööõpetus (lihtsate pillide ja muusikateemaliste mängude valmistamine); kunst (rütmikaartide valmistamine); arvutiõpetus (lihtsate muusikapalade loomine muusika-programmi kasutades)

Teema: Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õppesisu ja põhimõisted:

- teab sümfooniaorkestri tähendust, oskab eristada kõla järgi orkestri pille;
- tunneb ära muusikapalu, mida on aasta jooksul kuulatud;

- oskab kuulatavat muusikat iseloomustada nii sõnas kui pildis;
- eristab muusikažanre polka, marss, valss, oskab iseloomustada, teab nimetada vähemalt kahte muusikapala ja ühte heliloojat igas žanris;
- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;
- tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;
- on tutvunud (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatradsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt;
- kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm);
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;
- teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.

Praktilised tööd : erinevate laulude, instrumentaalpalade, loodushäälte jms. kuulamine ja kuuldu analüüsimine, kirjeldamine, ümberjutustamine vms. Kontserdikülastused. Muusikavideote vaatamine ja analüüsimine.

Lõiming: eesti keel (sõnavara, õigekiri, sh muusikaline, väljendus-ja põhjendusoskus (kirjalik ja suuline); kirjandus (autorlus); kunst (muusika meeleolu visualiseerimine); matemaatika (võrdlemine, eristamine, muusikapala vorm, erinevad taktimõõdud, loogika); ühiskonnaõpetus (aeg (tempo), kodu- ja kodumaa, riigid, rahvad); tehnoloogiaõpetus (omavalmistatud muusikalooliste mängude kasutamine); ajalugu (eesti ja erinevate maade kultuurilugu); võõrkeeled (võõrkeelsete laulutekstide mõistmine, sõnaraamatu kasutamine); arvutiõpetus (muusikanäidete leidmine ja kasutamine internetis)

Teema: Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnad

Õppesisu ja põhimõisted:

- tunneb noote viiulivõtmes, oskab neid leida noodijoonestikul ning klaviatuuril;
- tunneb duur ja moll-helilaadi, pool- ja tervetooni tundmaõppimine, alteratsioonimärgid (*diees, bemoll, bekarr*);
- teab tempo- ja dünaamikamärke: *p, f, pp, ff, ritenuto*;
- eristab eesti regivärsilist ja uuemat rahvalaulu, teab eesti rahvatantse ja -pille;
- tunneb hääle- ja kooriliike, oskab neid eristada;
- teab muusikažanre: marss, polka, valss, laul;
- on tutvunud naaberrahvaste muusikaga, teab iseloomulikke pille, tuntumaid heliloojaid;
- helilaadi ja helistiku eristamine ja kasutamine, helistikud C - a;
- noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

Praktilised tööd : erinevad muusikalised harjutused, kaasmängu, tantsu või omaloomingu koostamine. Muusika kuulamise analüüs. Kontserdikülastus.

Lõiming: eesti keel (õigekiri, sh muusikaline, väljendusoskus); matemaatika(noodi-

vältused, taktimõõt, vorm, sümbolid, murdarvud, paralleelsed helistikud, võrdlemine ja eristamine); inimeseõpetus (meetrum, vaikselt, valjult, tempo); kehaline kasvatus (rahvatants); kunst (kõlavärv); võõrkeel (itaaliakeelsete muusikaalaste terminite tähenduse mõistmine seoses lauludega); arvutiõpetus (muusikaterminitele seletuste leidmine internetis)

Teema: Õppekäigud

Õppesisu ja põhimõisted:

- arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades mõningal määral muusikalist oskussõnavara.

Praktilised tööd : kooliüritustel osalemine. Teatri- ja kontserdikülastused

Lõiming: eesti keel (õigekiri, sõnavara, sh muusikaline, väljendusoskus); kunst (muusikaelamuse kujutamine visuaalselt); kehaline kasvatus (muusikaelamuse kujutamine liikumises ja dramatiseeringus); matemaatika (loogika, arutlusoskus); arvutiõpetus (teabe otsimine ja leidmine ürituste, institutsioonide kohta)

6. klass

Teema: 1. Laulmine

Õppesisu ja põhimõisted:

Laulab oma häälepära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest. Laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule a capella ja saatena. Rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes. Laulab peast kooliastme ühislaulu (Eesti hümn, Kungla rahvas, Mu isamaa armas, Eesti lipp, Püha õõ, kas tunned maad, Meil aiaäärne tänavas).

Praktilised tööd : Muusikaprogrammide rakendamine Erinevas stiilis laulude õppimine, laulmine, esitamine, erinevad esinemised.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) laulab kooli kooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaal- ja instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses, mõistab laululupeo traditsiooni ja tähendust.2)
- 2) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh. Regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaulu.
- 3) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid).
- 4) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (laulmisel)

Lõiming: Eesti keel – teksti tähenduse mõistmine – arutelu ja analüüs, diktsioon, ilmekus, silbitamine teksti rütmistamise. Kirjandus – laulutekstide autorid. Matemaatika – laulude vorm, taktimõõt, murrud, mälu, seostamine, helipikkused, helikõrguste vahelised kaugused. Ühiskonnaõpetus – kodu, kodumaa, rahvakalender. Kehaline kasvatus – õige kehahoid, hingamine. Kunst/loodusõpetus – looduslike materjalide (puupulgad, kivid jms. kasutamine astmetreppideks)

Teema: 2. Pillimäng

Õppesisu ja põhimõisted: Kehapill. Oma valmistatud pill. Rütmi pillid. Plokkflööt ning väikekannel või ka viisikannel
Praktilised tööd : Erinevate muusikaprogrammide rakendamine. Erinevad kaasmängud erinevas stiilis lauludele ja muusikapaladele
Õpitulemused: Õpilane kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i> 'des; väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu. Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus).
Lõiming: Matemaatika – muusikapala vorm Eesti keel – õigekiri, regivärsside ja lihtsamate laulusõnade loomine, väljendusoskus. Kehaline kasvatus – koordineerimine, hingamine, õiged mänguvõtted.

Teema: 3. Muusikaline liikumine

Õppesisu ja põhimõisted: Rahvatants. Ringmäng. Sõõr. Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Iiri, Poola, Ungari, Saksa rahvatantsud
Praktilised tööd : erinevad eesti rahvakalendri ja tähtpäevade tantsud, laulu- ja ringmängud. Erinevate maade rahvatantsud. Erinevate muusikaprogrammide kasutamine
Õpitulemused: Õpilane: 1) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (liikumises)
Lõiming: Kehaline kasvatus – muusikale liikumise loomine vastavalt laulu karakterile, kehapillisaated, koordineerimine, õiged mänguvõtted. Matemaatika- taktimõõt, murrud, muusikapala vorm.

Teema: 4. Omalooming

Õppesisu ja põhimõisted: Loob rütmilis- meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge rütmi- ja plaatpillidel. Kasutab improvisatsioonides astmemudeleid. Loob tekste, regivärse, lihtsamaid laulusõnu jne. Kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist
Praktilised tööd : Erinevate muusikaprogrammide kasutamine. Omaloominguliste laulude, tantsude ja kaasmängude koostamine.
Õpitulemused: Õpilane: 1) rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel 2) muusikaprogrammide kasutamine

3)omaloominguliste laulude, tantsude ja kaasmängude koostamine

Lõiming: Tööõpetus – lihtsate pillide ja muusikateemaliste mängude valmistamine. Kunst – rütmikaartide valmistamine. Arvutiõpetus – lihtsate muusikapalade loomine, kasutades arvutiprogramme.

Teema: 5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õppesisu ja põhimõisted:

Kuulab ja eristab muusikapalades muusikaväljendusvahendeid : meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm). Iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara. Teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega. Kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat, hääleliike, kooriliike, koore ja dirigente kodukohas, tuntumaid Eesti koore, teab Eesti laulupidude traditsioone. Kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat – pillirühmi ja sümfooniaorkestrit. Tunneb ja eristab Eesti rahvamuusikat – rahvalaulu, pille, tantsu, oskab nimetada Eesti rahvamuusika suursündmusi. On tutvunud (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatradsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt.

Praktilised tööd : Erinevate muusikaprogrammide kasutamine. Erinevate laulude ja instrumentaalpalade kuulamine ja analüüs ja kirjeldamine. Erinevate muusikastiilide kuulamine ja analüüsimine. Kontserdikülastused ja analüüs. Muusika videode ja filmide vaatamine ning analüüs.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat, mõistab autorsuse tähendust.
- 2) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat,
- 3) leiab iseloomulikke jooni Eesti ja teiste maade rahvaste muusikas.
- 4) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusika kuulamisel).

Lõiming: Eesti keel – õigekiri ja sõnavara, väljendusoskus, arutus. Kirjandus – autorlus. Kunst – muusika meeolelu visualiseerimine. Matemaatika – võrdlemine, osad muusikas, erinevad taktimõõdud, loogika. Ühiskonnaõpetus – aeg (tempo), kodu ja kodumaa. Võõrkeel – laulutekstide mõistmine, sõnaraamatu kasutamine. Arvutiõpetus – muusikanäidete leidmine ja kasutamine internetis.

Teema: 6. Muusikaline kirjaoskus

Õppesisu ja põhimõisted:

Takt. Taktimõõt. Taktijoon. Kordamismärk. Noodijoonestik. Noodipea. Noodivars. Astmerida. Astmetrepp. Koor. Ansambel. Solist. Eeslaulja. Rahvalaul. Rahvapill. Rahvatants. Dirigent. Orkester. Helilooja. sõnade autor. Muusikapala. Salm. Refraan. Kaanon. Marss. Polka. Valss. Kaasmäng. Eelmäng. Vahemäng. Rütm. Meloodia. Tempo. Vaikselt. Valjult.

Praktilised tööd : Muusikaprogrammide kasutamine. Erinevate muusikaliste harjutuste,

kaasmängude, omaloomingu koostamine. Maailmarahvaste tantsu- ja ringmängude õppimine ja tantsimine. Muusika kuulamine ja analüüsimine. Kontserdikülastused ja analüüs.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: TA, TI-TI, TAA, TAI-RI, paus.
- 2) mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- 3) tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;
- 4) mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - a) takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp,
 - b) koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor;
 - c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, kaasmäng, eelmäng, vahemäng;
 - d) rütm, meloodia, tempo, vaikselt, valjult,

Lõiming: Kunst/loodusõpetus – loodusandide (kastanid, tammetõrud, kivid) värvimine vastavalt astmete värvile, kasutamine astme- ja rütmitöös. Matemaatika – helipkkused, helikõrgused, taktimõõt, laulu osad.

Teema: 7. Õppekäigud

Õppesisu ja põhimõisted:

Toetab muusikaõpetuse õpitavate teadmist ja oskuste omandamist, viimistlemist. Õpilaste emotsionaale ja tundeelu rikastamine, kujundamine, muusikalis-kunstilise maailmapildi loomine. Väärtuskasvatus.

Praktilised tööd : Muusikaprogrammide kasutamine. Kooliüritustel osalemine. Teatri- ja kontserdiühiskülastused

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

Lõiming: Eesti keel – sõnavara, väljendusoskus, arutlus. Kunst – muusikaelamuse kujutamine visuaalselt. Kehaline kasvatus – muusika kujutamine liikumise kaudu. Tööõpetus – rütmipillide valmistamine. Matemaatika – loogika. Loodusõpetus – loodushääled, keskkonna hääled

2.4. III kooliaste

2.4.1. III kooliastme õpitulemused

III kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- 2) laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärasest;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaalinstrumentaal-koosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja kaaslast ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 6) kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
- 8) väljendab oma arvamust kuulatud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
- 9) leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;
- 10) väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;
- 11) teab autoriõigusi ning sellega kaasnevat õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;
- 12) valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida;
- 13) kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes.

2.4.2. Õppesisu ja õpitulemused klassiti

7.klass

Teema: 1 Laulmine

Õppesisu ja põhimõisted:

Õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamine ning rakendamine erinevates muusikalistes tegevustes. Klassitunnis lauldakse *a cappella* ja saatega ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt.

Praktilised tööd : erinevate eakohaste laulude laulmine, õppimine ja esitamine, erinevad esinemised.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoiu häälemurdeperioodil;
- 2) mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides;
- 3) kasutab teadlikult muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes;
- 4) osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;
- 5) laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 6) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm” (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri” (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter), „Saaremaa valss” (R. Valgre), „Kalevite kants” (P. Veebel), „Oma laulu ei leia ma üles” (V. Ojakäär).

Lõiming: emakeel, ajalugu, geograafia

Teema: 2. Pillimäng

Õppesisu ja põhimõisted:

Õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamine ning rakendamine erinevates muusikalistes tegevustes. Õpetatakse pillimänguoskusi erinevates pillikoosseisudes ning 6-keelse väikekandle, plokkflöödi või kitarrimänguvõtteid.

Praktilised tööd : laulude ja tantsude või muusikapalade saated

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- 2) rakendab musitseerides kitarrimänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
- 3) kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Lõiming: kehakultuur, inimeseõpetus, matemaatika, emakeel

Teema: 3. Muusikaline liikumine

Õppesisu ja põhimõisted:

- leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused

Praktilised tööd : muusikavideote vaatamine ja analüüsimine

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;
- 2) väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid.

Lõiming: emakeel, geograafia, ajalugu, loodusõpetus

Teema: 4. Omalooming

Õppesisu ja põhimõisted:

Muusikalise mõtlemise ja loovuse arendamine muusikalise omaloomingu kaudu.

Praktilised tööd : omaloomingulised laulud, muusikapalad, kaasmängud

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) loob improviseerivalt keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 2) loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 3) kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 4) loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
- 5) väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu.

Lõiming: emakeel, matemaatika, inimeseõpetus

Teema: 5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õppesisu ja põhimõisted:

Muusika väljendusvahendeid ning muusikateose ülesehitus. Keel-, puhk-, löök- ja

klahvpillid ning pillikoosseisud. Eesti pärimusmuusika tänapäeval. Erimaade muusika: Eesti, Aafrika, Idamaade muusikapärandid. Autoriõigusi ja nendega kaasnevad kohustused intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis).

Praktilised tööd : erinevate laulude, instrumentaalpalade, rahvamuusika kuulamine ja kuuldu analüüsimine, kirjeldamine, ümberjutustamine vms. Kontserdikülastused. Muusikavideote vaatamine ja analüüsimine.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust;
- 2) eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille ning pillikoosseise;
- 3) teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;
- 4) tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi;
- 5) on tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
- 6) arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 7) tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis).

Lõiming:

Teema: 6. Muusikaline kirjaoskus

Õppesisu ja põhimõisted:

Helivältsed. Rütmiühtlused ja pausid. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4. Relatiivsed helikõrgused (astmeid) ja absoluutsed helikõrgused (tähtnimed). Paralleel helistikud: C–a, G–e, F–d. Bassivõti. Sümfooniaorkester. Kammerorkester. Keelpilliorkester. Džässorkester. Partituur. Muusikainstrumentide nimetused. Ooper. Operett. Ballett. Muusikal. Sümfoonia. Instrumentaalkontsert.

Praktilised tööd : erinevad muusikalised harjutused, kaasmängu, tantsu või omaloomingu koostamine. Muusika kuulamise analüüs. Kontserdikülastus.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) mõistab helivältsede, rütmiühtluse ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;
- 2) mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik-taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- 3) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);
- 4) mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
- 5) teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt;
- 6) mõistab all olevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - a) sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused;
 - b) ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert;
- 7) kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara.

Lõiming: emakeel, inimeseõpetus, matemaatika

Teema: 7. Õppekäigud

Õppesisu ja põhimõisted:

Toetab muusikaõpetuse õpitavate teadmiste ja oskuste omandamist, viimistlemist. Õpilaste emotsionaalse ja tundeelu rikastamine, kujundamine, muusikalis-kunstilise maailmapildi loomine. Väärtuskasvatus.

Praktilised tööd : kooli üritustel osalemine. Teatri- ja kontserdikülastused.

Õpitulemused:

Õpilane:

1) arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;

2) kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

Lõiming: emakeel, inimeseõpetus, kunstiõpetus

8. klass

Teema: Laulmine

Õppesisu ja õpitulemused:

- laulab pingevabalt, selge diktsiooniga, õige hingamisega;
- oskab peast järgmisi laule:
 - Eesti hümn (Fr.Pacius)
 - Eesti lipp (M.Lipp)
 - Saaremaa valss (R. Valgre),
 - Kaugel, Kaugel (Am.rl)
 - Talve võlumaa (traditsionaal)
 - Oh, sa õnnistav
 - Oma laulu ei leia ma üles (V. Ojakäär),
- Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoidu häälemurdeperioodil;
- laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;
- laulab peast kooliastme ühislause:
- „Eesti hümn“ (F. Pacius),
- "Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort),
- “Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter),
- "Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen)

Praktilised tööd : erinevate eakohaste laulude laulmine, õppimine ja esitamine, esinemised kooli üritustel

Lõiming: eesti keel (teksti tähenduse mõistmine – arutelu ja analüüs, diktsioon, väljendusrikkus, silbitamine teksti rütmistamisel); kirjandus (laulutekstide autorid); matemaatika (laulu vorm, taktimõõt, murrud, mälu, seostamis- ja põhjendusoskus (loogika), paralleelsed helistikud, helipikkused ja -kõrgused, taktimõõt, murrud, helide vahelised suhted); kehaline kasvatus (loomulik kehahoid ja hingamine); bioloogia (hingamine,

häälehood (k.a häälemurde perioodil), kuulmine ja kõrv, pärilikkus); füüsika (heli ja selle omadused liikumine/jõud, võnkumine, müra);

Teema: Pillimäng

Õppesisu ja õpitulemused:

- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ;
- helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga;

Praktilised tööd : laulude ja tantsude või muusikapalade saated

Lõiming: matemaatika (noodi-, helikõrgused, taktimõõt, seostamisoskus (astme- ja tähtnimed, helistikud ja kolmkõlad), paralleelsed helistikud); tehnoloogiaõpetus (lihtsate pillide valmistamine); kehaline kasvatus (kehapillisaated, koordineerimine, õiged mänguvõtted);füüsika (heli ja selle omadused, liikumine/jõud, võnkumine, müra)

Teema: Muusikaline liikumine

Õppesisu ja õpitulemused:

- tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;
- tunneb ära erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika, Idamaad.

Praktilised tööd : muusikavideote vaatamine ja analüüsimine

Lõiming: kehaline kasvatus (eri maade rahvamuusikale iseloomuliku karakteri ja muusika väljendusvahendite kujutamine liikumise kaudu, kehapillisaated); matemaatika(muusikapala vorm)

Teema: Omalooming

Õppesisu ja õpitulemused:

- Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsaid meloodiaid luues erinevaid helikõrgusi (astmeid);
- loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
- väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu;

Praktilised tööd : omaloomingulised laulud, muusikapalad, kaasmängud

Lõiming: eesti keel (tekstide loomine); kehaline kasvatus (loominguliste ideede väljendamine liikumises, koordineerimine, õiged mänguvõtted); matemaatika (muusikapala vorm, taktimõõdud/murdarvud); tööõpetus (lihtsate pillide valmistamine);

Teema: Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õppesisu ja õpitulemused:

- Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2- ja 3-osalist lihtvormi, variatsioon- ja rondovormi);
- arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades;
- arvestab teiste arvamust ning põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;

- eesti tuntud interpreetide, dirigentide, ansamblite, orkestrite ja muusika suursündmuste tundmine;
- eristab kõla ja kuju järgi:
- *keelpillid*: poogenpillid viiul, viola e altviul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr;
- *puhkpillid*: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet, metsasarv, tromboon, tuuba; *löökpillid*: kindla helikõrgusega timpan, ksülofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt;
- *klahvpillid*: klaver, klavessiin, orel, akordion;
- *elektrofonid*: süntesaator, elektriklaver;
- eristab kõla järgi pillikoosseise:
- *orkestrid*: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester);
- *ansamblid*: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel);
- eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti).
- on tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
- tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi.

Praktilised tööd : erinevate laulude, instrumentaalpalade, rahvamuusika kuulamine ja kuuldu analüüsimine, kirjeldamine, ümberjutustamine vms. Kontserdikülastused. Muusikavideote vaatamine ja analüüsimine

Lõiming: eesti keel (sõnavara, sh muusikaline, suuline ja kirjalik väljendusoskus (essee, uurimus, referaat), õigekiri, väitlemine oma seisukohtade põhjendamiseks); kirjandus (teose autor, teksti analüüs); kunst (muusika meeleolu visualiseerimine, plakatid, tämber); matemaatika (võrdlemine, eristamine, muusikapala vorm, murdarvud - erinevad taktimõõdud, loogika – põhjendus, analüüs); ajalugu (eesti ja erinevate maade kultuurilugu); füüsika (heli ja selle omadused, liikumine/jõud, võnkumine, müra); bioloogia (kuulmine/kõrv ja tervishoid, pärilikkus); geograafia (riigid, pealinnad, rahvastik, rassid); arvutiõpetus (muusikanäidete leidmine ja kasutamine internetis, esitlused)

Teema: Muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara

Õppesisu ja õpitulemused:

- Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:
- noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:
-
- mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
- kasutab laulude õppimisel relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid

<p>absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda muusitserides repertuaarist tulenevalt; • + kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara; • mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: <ul style="list-style-type: none"> a) sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused; b) ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel; c) rondo, variatsioon, d) pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika • tunneb neljandik – ja kaheksandiktaktimõõte 2/4, 3/4, 4/4, C, 3/8, 6/8; • tunneb varemõpitud helipikkusi ja rütme <p>teab järgmiste märkide tähendust:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>tempo- ja dünaamikamärke: mp, p, pp, mf, f, ff, cresc, dim, allegro, moderato, andante, adagio, largo, staccato, legato;</i> • oskab laulda astmenimedega; • tunneb noote viiuli- ja bassivõtmes; • tunneb helistikke C-a, G-e, F-d, B-g, D-h; • teab mõistete intervall, akord, põhifunktsioonid, modulatsioon tähendust; • oskab eraldada homofoonilist ja polüfoonilist mitmehäälsust; • teab eesti tuntumaid heliloojaid, koori- ja orkestridirigente, interpreete ja muusikakollektiive; • Teab rockmuusika ajalugu kuni tänapäeva popmuusikažanriteni välja • on tutvunud jazz- ja eesti levimuusikaga (R.Valgre, U.Naissoo, A.Oit jt.)
<p>Praktilised tööd : erinevad muusikalised harjutused, kaasmängu, tantsu või omaloomingu koostamine. Muusika kuulamise analüüs. Kontserdikülastus.</p>
<p>Lõiming: eesti keel (õigekiri, sh muusikaline); matemaatika (noodivältused, taktimõõt, vorm, sümbolid, murrud, paralleelsed helistikud, eristamine); tööõpetus (rütmi- ja meloodia-kaardid); kehaline kasvatus (rahvatants, ladina ja standardtants); kunst (kõlavärv); võõrkeel (itaaliakeelsete muusikaliste terminite tähenduse mõistmine); arvutiõpetus (muusikaterminitele seletuste leidmine internetis, lihtsate muusikapalade loomine muusikaprogrammi kasutades)</p>

Teema: Õppekäigud

<p>Õppesisu ja õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; • kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara
<p>Praktilised tööd : kooli üritustel osalemine. Teatri- ja kontserdikülastused</p>
<p>Lõiming: eesti keel (õigekiri, sõnavara, sh muusikaline); kunst (visuaalse muusikaelamuse kujutamine, plakat jne); kehaline kasvatus (muusikaelamuse kujutamine liikumise kaudu ja dramatiseeringus); matemaatika (loogika, arutlus-, analüüsi- ja põhjendusoskus); arvutiõpetus (teabe otsimine ja leidmine ürituste, institutsioonide koht, lihtsate muusika-</p>

palade loomine muusikaprogrammi kasutades)

9. klass

Teema: 1. Laulmine

Õppesisu ja põhimõisted:

Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast. Laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal- või instrumentaalkoosseisudes, mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust. Oskab laulda Eesti rahvalaulu (sh. Regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule. Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (laulmisel).

Praktilised tööd : Muusikaprogrammide rakendamine . Süntesaatori, DVD, CD, projektori rakendamine näitlikustamisel. Erinevas stiilis laulude õppimine ja laulmine, esitamine, erinevad esinemise.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili, jälgib häälehoidu häälemurdeperioodil
- 2) laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- paiguti kolmehäälsed laule ja kaanoneid ning Eesti ja teiste rahvaste laule.
- 3) osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma valikut.
- 4) laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestilul erinevates kõrguspositsioonides.
- 5) absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivselte helikõrgustega.
- 6) duur ja moll helilaad ning duur ja moll kolmkõla seoses lauludega.

Lõiming: Eesti keel – teksti tähenduse mõistmine – arutelu ja analüüs, diktsioon, ilmeks, silbitamine teksti rütmistamisel. Kirjandus – laulutekstide autorid. Matemaatika – laulude vorm, taktimõõt, murrud, mälu, seostamine, helipikkused, helikõrguste vahelised kaugused, paralleelsed helistikud. Ühiskonnaõpetus – kodu, kodumaa, rahvakalender. Kehaline kasvatus – õige kehahoid, hingamine. Bioloogia – hingamine, häälehoid (k.a. häälemurde periood), kuulmine, kõrv, pärilikkus. Füüsika – heli ja selle omadused, liikumine, jõud, võnkumine, müra.

Teema: 2. Pillimäng

Õppesisu ja põhimõisted:

Kasutab keha-, rütmi-, plaatpille ja plokkflööti kaasmängudes. Seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga. Helistike C-duur, a-moll, G-duur, e-moll, F-duur, d-moll seostamine pillimänguga.

Praktilised tööd : Muusikaprogrammide rakendamine. Kaasmängud erinevas stiilis lauludele ja muusikapaladele.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*'des
- 2) väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu
- 3) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus).

Lõiming: Matemaatika – muusikapala vorm. Eesti keel – tekstide loomine. Kehaline kasvatus – koordineerimine, hingamine, õiged mänguvõtted. Ühiskonnaõpetus – inimõigused,

autorikaitse, ettevõtlus, konkurents, moraal, eetika. Arvutiõpetus – lihtsate muusikapalade loomine ja pilli õppimine arvutiprogramme kasutades

Teema: 3. Muusikaline liikumine

Õppesisu ja põhimõisted:

Tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat ja rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi. Tantsib eesti laulu- ja ringmänge. Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (liikumises).

Praktilised tööd : Muusikaprogrammide kasutamine. Eesti rahvakalendri ja tähtpäevade laulu-, tantsumängud.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1)kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (liikumises)
- 2)tunnetab ja rakendab liikudes muusikalisi
- 3)väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid (valikuliselt) Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina- Ameerika, Aafrika, Idamaad.

Lõiming: Kehaline kasvatus – muusikale liikumise loomine vastavalt laulu karakterile, kehapillisaated, koordineerimine, õiged mänguvõtted. Matemaatika – taktimõõt, murrud, muusikapala vorm

Teema: 4. Omalooming

Õppesisu ja põhimõisted:

Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge keha-, rütmi- ja plaadipillidel. Kasutab improvisatsioonides astmemudeleid. Loob tekste, regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne. Kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist. Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (omaloomingus).

Praktilised tööd : Muusikaprogrammide kasutamine. Omaloominguliste laulude, tantsude ja kaasmängude koostamine, kasutades erinevaid muusikastiile.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1)julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnalistes kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh. Infotehnoloogia võimalusi kasutades.
- 2)kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus).
- 3)loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaadipillidel.
- 4)loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge.
- 5)Kkasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi
- 6)loob tekste, regivärsse, laulusõnu
- 7)väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu

Lõiming: Tööõpetus – lihtsate pillide ja muusikateemaliste mängude valmistamine. Kunst – Muusikalise meeleolu visualiseerimine, plakatid. Arvutiõpetus – lihtsate muusikapalade loomine, kasutades arvutiprogramme. Eesti keel – sõnavara, sh. Muusikaline, suuline ja kirjalik väljendusoskus /essee, uurimus, referaat), õigekiri, väitlemine, oma seisukohtade põhjendamine.

Teema: 5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õppesisu ja põhimõisted:

Zanr ja vorm muusikas(oratoorium, motett, reekviem, organum, kantaat, kaanon, süit,

instrumentaalkontsert, sümfoonia, keelpillikvartett, avamäng, rondo). Jazz muusika (töölaul, spirituaal, bluus, ragtime). Filmimuusika, Popmuusika Eestis (1950 – 2000). 20 sajandi muusika (hilisromantism, impressionism, neoklassitsism). Eesti muusika 1970 – 2000.a.

Praktilised tööd : Muusikaprogrammide kasutamine. Erinevas stiilis laulude ja instrumentaalpalade, loodushääle jms. Kuulamine ja analüüsimine ja kirjeldamine. Kontserdi- ja teatriühiskülastused ja analüüs. Muusika videode ja filmide vaatamine ja analüüsimine

Õpitulemused:

Õpilane:

1) kuulab ja eristab muusikapalades muusikaväljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2- või 3-osalist lihtvormi, variatsiooni, rondovormi).

2) arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades.

3) arvestab tesite arvamust ning põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult.

4) Eesti tuntud interpretide, dirigentide, ansambelite, orkestrite ja muusika suursündmuste tundmine.

5) eristab kõla ja kuju järgi keelpille, puhkpille, klahvpille, löökpille

6) eristab pop-, rock-, dsäss-, filmi- ja lavamuusikat.

Lõiming: Eesti keel – õigekiri ja sõnavara, väljendusoskus, arutus. Kirjandus – autorlus.

Kunst – muusika meeolelu visualiseerimine. Matemaatika – võrdlemine, osad muusikas, erinevad taktimõõdud, loogika. Ühiskonnaõpetus – aeg (tempo), kodu ja kodumaa. Võõrkeel – laulutekstide mõistmine, sõnaraamatu kasutamine. Arvutiõpetus – muusikanäidete leidmine ja kasutamine internetis. Füüsika – heli ja selle omadused. Bioloogia – kuulmine, kõrv, pärilikkus

Teema: 6. Muusikaline kirjaoskus

Õppesisu ja põhimõisted:

Takt. Taktimõõt. Taktijoon. Kordamismärk. Noodijoonestik. Noodipea. Noodivars.

Astmerida. Astmetrepp. Koor. Ansambel. Solist. Eeslaulja. Rahvalaul. Rahvapill. Rahvatants.

Dirigent. Orkester. Helilooja. sõnade autor. Muusikapala. Salm. Refraan. Kaanon. Marss.

Polka. Valss. Kaasmäng. Eelmäng. Vahemäng. Rütm. Meloodia. Tempo. Vaikselt. Valjult.

Praktilised tööd : Muusikaprogrammide kasutamine. Erinevate muusikaliste harjutuste ja kaasmängude koosamine, omaloomingu kasutamine. Erinevas stiilis muusika kuulamine ja analüüsimine. Kontserdikülastus ja analüüs

Õpitulemused:

Õpilane:

1) mõistab heliväljenduste rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes

2) noodiväljendused, rütmifiguurid, pausid

3) mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4 ja 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides.

4) asutab laulude õppimisel relatiivseid helikõrgusi ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega.

5) teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt

6) mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab seda ka praktikas – elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, dsässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused, ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel, rondo, variatsioon, pop- ja rockmuusika, dsässmuusika, süvamuusika,

Lõiming: Füüsika – heli ja selle omadused, liikumine, jõud, võnkumine, müra, elekter seotult elektrofonidega, ohutustehnika. Matemaatika – helipikkused, helikõrgused, taktimõõt,

paralleelhelistikud, kolmkõlad. Kehaline kasvatus – koordineerimine, kehapillisaated, õiged mänguvõtted.

Teema: 7. Õppekäigud

Õppesisu ja põhimõisted:

Huvitub muusikast koolis kui ka väljaspool kooli. Muusikaelamuste kirjeldamine, oskussõnade kasutamine. Võimalusel ooperi, opereti või muusikali külastus

Praktilised tööd : Muusikaprogrammide kasutamine. Kooliüritustel osalemine. Teatri- ja kontserdiühiskülastused

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

Lõiming: Eesti keel – sõnavara, väljendusoskus, arutlus. Kunst – muusikaelamuse kujutamine visuaalselt. Kehaline kasvatus – muusika kujutamine liikumise kaudu. Tööõpetus – rütmipillide valmistamine. Matemaatika – loogika. Loodusõpetus – loodushääled, keskkonna hääled

3. Kunst

3.1. Üldalused

3.1.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunnetab ja arendab oma loomingulist potentsiaali, õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid kunstiteoseid, rakendades loovalt õpitud teadmisi ja tehnikaid;
 - 2) kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegutsemisviise nii loometegevuses kui ka igapäevases elus;
 - 3) analüüsib kunstiteoseid ja visuaalset keskkonda, kasutades põhikoolis omandatud ainealast terminoloogiat, ning põhjendab oma arvamust;
 - 4) märkab esemelise keskkonna ja visuaalse meedia esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
 - 5) õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
 - 6) seostab omavahel kunsti ning kultuuri, ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut ning mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt; teadvustab kultuurilist mitmekesisust.
- Põhikooli lõpuks teadvustab kunsti rolli nii oma elus kui ka ühiskonnas ja orienteerub visuaalses keskkonnas.

3.1.2. Õppeaine kirjeldus

Kunstiõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutuv maailmas. Kunst võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Aine õppimise osad on:

- 1) uurimine ja oma ideede arendamine;

- 2) väljendusvahendite loov rakendamine;
- 3) mõtestamine ja refleksioon.

Ülalnimetatud õppimise osad on omavahel orgaaniliselt ja tihedalt põimunud – õpilase loova ning iseseisva mõtlemisoskuse arenemine ja uute teadmiste omandamine kinnistuvad praktilise loovtegevuse kaudu. Oskuste kujunemine on järjepidev protsess ja oma kogemustega seostatakse teadmisi nüüdisaegsest maailmast: kunstiajaloo ja tänapäeva kunsti sidemetest, ruumilise keskkonna disaini ja visuaalkultuuri arengusuundadest. Oluline on avastada ja luua seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega. Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemi kui ka võtmjena ümbritseva elu mõtestamiseks, mõistmiseks ja tunnetamiseks.

Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele annavad aluse õppekäigud muuseumidesse ja galeriidesse. Kunstiajaloo näidete valikul lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ja visuaalsest kultuurist Eestis.

3.2. I kooliaste

3.2.1.I kooliastme õpitulemused

I kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

3. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- 3) leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- 4) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
- 5) tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuuseumides ja näitustel ning arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid;
- 6) seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid;
- 7) kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid, tuleb toime nii reaalses kui ka virtuaalses kultuuri õppekeskkondades ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

3.2.2.Õppesisu ja õpitulemused klassiti

1.klass

Teema: Tere, sügis!

Muinasjuturiigis.

Isad.

Loomad.

Jõulude ootel.

Talv.Rütm.

Sõber.

Eestimaa.

Kevad.

Ema.

Õppesisu ja põhimõisted: Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, kunstitehnikad ja materjalid Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad. Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja loodusobjektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel. Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning -vahendid (nt joonistamine, maalimine, vormimine, voolimine jne) Töövahendite otstarbekas ja ohutu käsitlemine. Pildilised jutustused: joonistus, illustratsioon. Turvaline ja keskkonnasäästlik tarbimine. Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupis. Põhielementide- joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine. Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine. Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Mänguasjade ja omameisterdatud mudelitega lavastuslikud mängud. Piltjutustused: joonistus, maal. Tegelikkuse ja virtuaalsete keskkondade võrdlus.

Praktilised tööd : Iga teema kohta valmivad praktilised tööd.

Õpitulemused: 1)tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi; 2)tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi; 3)leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;

Läbivad teemad: Eesti keel: arutlus- ja , kirjeldusoskus

Väärtused ja kõlblus: minu asjad, asjade väärtus, asjade hoidmine.

Emakeel: lugude jutustamine

Muusika: muusika lugude jutustajana

Keskkond ja jätkusuutlik areng: loodus minu ümber, loodushoid.

Loodusõpetus: muutused looduses, seos aastaegade vaheldumisega. Loodusvaatlused, elupaigad looduses. puulehed, puud, viljad; aastaegade vaheldumine looduses seoses soojuste ja valguse muutustega; taimed, loomad ja seemned erinevatel aastaegadel; kodukoha elurikkus ja maastikuline

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: positiivne hoiak õppimisse ja ühised tegevused. mitmekesisus. **Keskkond ja jätkusuutlik areng:** loodus minu ümber, loodushoid.

Lõiming: Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine,

sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa.

2.klass

Teema: Värv, perspektiivi ja kompositsiooniõpetus.

Tehnikad ja materjalid.

Loomad ja loodus. Jõulud. Lihavõtted.

Värvid ja mustrid.

Vestlused kunstist.

Õppesisu ja põhimõisted: Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, kunstitehnikad ja materjalid Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad.

Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm).

Inimeste, esemete ja loodusobjektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel.

Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning -vahendid (nt joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaži valmistamine, pildistamine, vormimine, voolimine jne) Töövahendite otstarbekas ja ohutu käsitlemine.

Pildilised jutustused: joonistus, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.

Kodukoha loodus- ja tehiskeskond, ruum ja ehitised keskkonnas. Disain igapäevaelus: tarbesemete vormi, materjali ja otstarbe seosed.

Turvaline ja keskkonnasäästlik tarbimine.

Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupis.

Põhielementide- joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine.

Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine.

Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.

Mänguasjade ja omameisterdatud mudelitega lavastuslikud mängud.

Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.

Tegelikkuse ja virtuaalsete keskkondade võrdlus.

Praktilised tööd : Iga teema kohta valmivad praktilised tööd.

Õpitulemused: 1)tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;

2)tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;

3)leiab kujutatava kõige iseloomulikumat jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;

4)kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;

5)tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuuseumides ja

näitustel ning arutleb kunsti üle kasutades õpitud ainemõisteid;
6)seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid;
7)kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid, tuleb toime nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuuri- ja õppekeskkondades ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

Läbivad teemad:

Keskkond ja säästev areng

- Suhtub loodusesse austusega ja lugupidavalt .
- Oskab koguda looduslikku materjali ja vajadusel seda jagada teistega.
- Hoiab kodukoha loodust .

Tööalane karjäär ja selle kujundamine

- Teab oma isa ja ema ameteid, oskab neid kujutada paberil, voolida.
- Mõistab töö tähtsust.
- Teab kodukoha erinevaid ameteid.

Kodukoht

- Mõistab oma kodukoha ilu ja tähtsust .tunneb koduloomi ja oskab neid joonistada , mõistab pere ja oma kodu tähtsust .

Lõiming: Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa.

3. klass

Teema: Joonistamise võlu.

Värvilised värvid.

Pimedal ajal. Jõulud.

Külm või soe.

Eestimaa.

Looduses loodusest.

Õppesisu ja põhimõisted: Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, kunstitehnikad ja materjalid Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad. Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja loodusobjektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel. Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning -vahendid (nt joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaži valmistamine, pildistamine, vormimine, voolimine jne) Töövahendite otstarbekas ja ohutu käsitlemine. Pildilised jutustused: joonistus, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon. Kodukoha loodus- ja tehiskeskkond, ruum ja ehitised keskkonnas. Disain igapäevaelus: tarbeesemete vormi, materjali ja otstarbe seosed. Turvaline ja keskkonnasäästlik tarbimine. Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupi Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine.

Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.

Mänguasjade ja oma meisterdatud mudelitega lavastuslikud mängud.

Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.

Tegelikkuse ja virtuaalsete keskkondade võrdlus.

Praktilised tööd : Iga teema kohta valmivad praktilised tööd.

Õpitulemused: 1)tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
2)tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
3)leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
4)kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
5)tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuuseumides ja näitustel ning arutleb kunsti üle kasutades õpitud ainemõisteid;
6)seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid;
7)kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid, tuleb toime nii reaalses kui ka virtuaalses kultuuri- ja õppekeskkondades ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

Läbivad teemad:

Keskkond ja säästev areng

- Suhtub loodusesse austusega ja lugupidavalt .
- Oskab koguda looduslikku materjali ja vajadusel seda jagada teistega.
- Hoiab kodukoha loodust .

Tööalane karjäär ja selle kujundamine

- Teab oma isa ja ema ameteid, oskab neid kujutada paberil, voolida.
- Mõistab töö tähtsust.
- Teab kodukoha erinevaid ameteid.

Kodukoht

Mõistab oma kodukoha ilu ja tähtsust .tunneb koduloomi ja oskab neid joonistada , mõistab pere ja oma kodu tähtsust .

Lõiming: Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa.

Eesti keel: omakultuur ja kultuuride mitmekesisus muinasjuttude ainetel. Raamatute kujundus, pildi joonistamine lugemispala või luuletuse ainetel. Õpimapp:muinasjuttude võrdlus.

Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon: teabevajaduse määratlemine ja otsing; silmaringi avardamine; infotehnoloogia võimalused teabe hankimisel; leitud teabele kriitilise hinnangu andmine; visuaalse teksti analüüs.

Loodus- ja inimeseõpetus: teema „Ajalugu“ (rahvus, laulupidu, „Kalevipoeg“, taluhooned); teema „Kultuur“ (rahvariided, ehted, minevik, pärand).

3.3. II kooliaste

3.3.1. II kooliastme õpitulemused

II kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
- 2) kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;
- 3) rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);
- 4) analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- 5) mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;
- 6) mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- 7) leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;
- 8) märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas. Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas.

3.3.2. Õppesisu ja õpitulemused klassiti

4.klass

Teema: Kunstis on teema eelkõige kujutamisaainestik, teose sisu ja sõnumiga seotu. Aineistikku leitakse kõikvõimalikest valdkondadest. Ainekava praktiliste tööde teemasid ei määratle.

RUUMILINE JA PILDILINE KUJUTAMINE;

DISAIN JA KESKKOND;

KUNSTIKULTUURI TUNDMINE.

LOOMINGULINE VÄLJENDUS

DISAIN

Õppesisu ja põhimõisted: omandab teadmisi mitmesuguste töövahendite, materjalide ja töötraditsioonide kohta ning oskab neid oma töös kasutada;

* kogub eneseteostuse võimalusi käelise tegevuse kaudu, arendab loovust ja esteetilisust

maitset;

* arendab tööks vajalikke isiksuse vajadusi (vastutustunne, täpsus, püsivus, töökultuur, tööharjumus);

* arendada vaatlusoskust ja kompimismeelt; * arendada kujundilist ja ruumilist mõtlemist ning kujutlus-võimet; * anda teadmisi kunstiliikidest; * kujundada kunstimaitset

Õppegevus ei ole kunstis suunatud ühesuguste teoste loomisele. Õppeprotsess ja ülesanded peavad olema sellised, et iga laps leiaks ja säilitaks omapära, väljendusjulguse ja loomisrõõmu.

Õppeaine iseloomust lähtuvalt on selle raames toimuvad tegevused väga mitmekesised: kujutamine ja kujundamine, konstrueerimine, eneseväljendus erinevate meediumide abil, töövõtetega tutvumine ja erinevate töövahendite kasutamine grafiitpliatsist digitaaltehnikani, arutelud ja analüüsid, visuaalse materjali otsimine nii klassiruumis kui väljaspool seda, näituste külastamine ja näituste korraldamine jne. Õpetaja ülesanne on tagada, et kõik tegevused oleksid mõtestatud, eesmärgipärased ja loomingulised. Aasta-aastalt muutuvad õppegevused õpilaste vajaduste ja eelistuste järgi diferentseeritumaks, suureneb visandamise-kavandamise osakaal, kirjeldus kasvab analüüsiks, erinevate tehnoloogiate iseärasusi ja võimalusi kasutatakse järjest avaramalt ja paindlikumalt.

Kodutööd harjutavad õpilasi käima silmad lahti ja märkama erinevaid visuaalseid aspekte kõikjal, kus nad liiguvad (ka mitmesugustes infokanalites, millega nad kokku puutuvad). Koduseks tööks võivad olla vaatlusülesanded, visandid, verbaalse ja visuaalse info otsimine, näituse külastamine, (loodusliku) materjali korjamine, klassis alustatud ülesande lõpetamine vms.

Praktilised tööd : Jälle kooli!

Fantaasiatöö.

Rahvakunst.

Inimesed liikumises. Värvivaip.

Jõulud. Lumeskulptuurid.

Kevad.

Minu unelmate tuba.

Lihavõtted.

Emale.

Õpitulemused: 1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;

2) kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;

3) rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);

4) analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid

tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;

5) mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;

6) mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;

7) leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;

8) märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas. Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas.

Läbivad teemad: Kunstiõppes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Teemad „**Väärtused ja kõlblus**” ning „**Kultuuriline identiteet**” on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui kaasaja kultuurinähtustesse. Samuti väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel. Tähtis on noorte endi osalemine või esinemine kunstiüritustel ja näitustel.

Teemaga „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**” seondub kunstis oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunsti mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus ning kunstiga seotud elukutsetega.

Läbiv teema „**Tehnoloogia ja innovatsioon**” on seotud kunstile omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**” lõimimine kunstiõppesse. Kunstis, eriti kaasaegses kunstis, julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskondlike protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiõppes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada kogu elu kestvad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga

Lõiming: Kunst võimaldab nii teooria kui ka praktika kaudu lõimida kõiki üldpädevusi loomulikult igapäevasesse õppetöösse.

Väärtuspädevus. Kunst rõhutab kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitlevate teemade, analüüsitava teoste ja -sündmuste kaudu aidatakse kaasa eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemisele. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama

autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne pädevus. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused ning ühistes kunstiprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja õpetavad väärtustama üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunstiõpe aitab teadvustada inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti (teemad nagu vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainekik ning sõnumid jne). Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

Õpipädevus kujuneb eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis aitab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii üksinda kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad, et õpilane hangib info, analüüsib ja tõlgendab seda ning kasutab õpitut uuetes olukordades. Õpilased saavad ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Keelepädevus. Tähtsal kohal on kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms rääkimine, lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Referatiivsete ja uurimistöde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). Tutvutakse kunsti kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma kunstile omast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatikapädevuse arengut toetavad kunstitunnis ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad üksi- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Kunstile on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega

5.klass

Piltjutustuse (koomiks, film, fotoseeria, reklaam) plaanide kavandamine.

Esemete kujutamine vaatluse järgi, arvestades kuju, suurussuhteid ja paiknemist üksteise ja vaataja suhtes. Täisfiguuri ja näo proportsioonid.

Kompositsioon. Sümmeetria, asümmeetria. Erinevate kompositsiooniliste lahenduste mõju.

Värvusõpetus. III astme värvid segamisel I ja II astme värvidega. Piiratud arvu värvidega maalimine.

Ruumilisuus pildil. Esemete mahuline kujutamine, pöördkeha.

Disain. Moodul, moodulsüsteemid. Raamatukujundus. Elukoskkonna kujundamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu.

Kunstilugu. Iseloomulikud elemendid ja motiivid rahvakunsti esemetel. Eesti kunsti tähtteosed (monument, seinamaal, pisiplastika, vitraaž).

Visuaalne kommunikatsioon ja meedia. Kujundusvõtted arvutimängus, filmis, reklaamis jne, nende analüüs.

Tehnikad, vahendid ja tehnoloogia. Joonlaua ja sirkli kasutamine. Modelleerimine erinevatest vahenditest. Keraamika, reljeef, kollaaž.

Maal ja joonistamine. Akvarellitehnikad: kihiti märjalt märga maalimine, pinnaefektide loomine. Kattevärvide, akvarellide, kriidi- ja õlipastellide, värvi- ja viltpliiatsite kasutamine.

Trükkimine. Graafika tehnikad.

Pildistamine. Digitehnikad. Foto. Olulisemad pilditöötlusvõtted. Animatsioon.

6. klass

Jutustus, teose mõte ja sõnum. Piltjutustusi kunstiloo (keskaja maalid, Egiptuse vaasid jne)

Kujutamiskiivid. Inimese eripära – vanus, rass, rahvus. Liikumise kujutamine.

Kandiliste kehade kujutamine ruumiliselt.

Kompositsioon. Piiratud ja piiramata pinnad. Dünaamiline ja staatiline kompositsioon.

Värvusõpetus. Koloriit, värviharmoniad. Vastandvärvid. Vari. Varju tekkimine.

Disain. Traditsioonilisuus ja uuenduslikus disainis. Pakend ümbris. Kirja kujundamine- jooniskiri, fantaasiakiri.

Tehnikad, vahendid ja tehnoloogia. Kavandamine lähtuvalt valitud tehnika võimalustest ja piirangutest. Meisterdamisel erinevate tehnikate ja materjalid kasutamine, segatehnikad.

Keraamika. Reljeef. Skulptuuride modelleerimine savist jm materjalidest.

Kollaaž.

Maalimine ja joonistamine. Kattevärvide ja akvarellide kasutamine. Erinevate vahendite kasutamine joonistamisel. Faktuurid. Arvuti joonistusprogrammid.

Trükkimine. Graafikatehnikad.

Visuaalne kommunikatsioon ja meedia. Kujundite, märkide, sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis. Erinevate funktsioonidega visuaalselt huvitavad objektid ja märgid.

Pildistamine ja digitehnikad. Animatsioon, foto, fototöötlus.

3.3.3 Õppetegevus

1. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd, ühise tulemuse nimel koostöö.
2. Visandamine ja kavandamine. Kujutamine ja kujundamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine.
3. Ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine.
4. Kunstitehnikate loov kasutamine. Digitaalsete tehnikatega tutvumine ja katsetamine.
5. Kunstiteoste analüüsimine, võrdlemine, nende üle arutlemine.
6. Filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele uurimine ja kriitiline võrdlemine.
7. Muuseumide, kunstürituste, nüüdiskunsti näituste külastamine.

3.4 III kooliaste

3.4.1 III kooliastme õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid;
- 2) kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid;
- 3) tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel;
- 4) analüüsib looduslikke ja tehiskeskkondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilisest vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus;
- 5) kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle;
- 6) teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;
- 7) mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

3.4.2 Õppesisu ja õpitulemused klassiti

7.klass

Sisu, sõnum, kontekst. Lugude ja emotsioonide edastamise võtted läbi aegade.

Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile. Sümbol, allegooria ja tsitaat kui sõnumikandjad. Kompositsiooni ja koloriidi tasakaalustamine kontrastide (soe-külm, hele-tume) abil.

Vorm ja kompositsioon. Lihtsustab ja deformeerib kujutatavat suurema karakterisuse ja emotsionaalsuse saavutamiseks. Kompositsioonis kasutab kadreerimise erinevaid võimalusi. Perspektiiv ühe koondpunktiga. Värvide kontrastid, vastastikused mõjud, kooskõlad ja tasakaal.

Kujutamise viisid. Stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine jne. Kubism (geomeetiline, analüütiline, sünteetiline).

Arhitektuur ja disain. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus. Arhitektuur ja disain Eestis ning rahvusvahelised suundumused. Teksti ja pildi koosmõju graafilises disainis. Kirjatüübid ja graafilise kujunduse baasvõtted.

Kunstimaailm. Eesti kunsti suurkujud ja teosed. Erinevate kultuuride kunstiajaloo tuntumate teoste näiteid. Nüüdiskunsti olulised suunad ja aktuaalsed teemad. Kunstiteose erinevad vormid. Kunstiteose sõnum. Kunst peegeldamas ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut. Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö (vastava eriala professionaalid kunstitunnis).

Tehnikad ja materjalid. Mitmesugused kunstimaterjalid ja tehnikad (nt visandamine, joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, paljundustehnikad, installatsioon jne). Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).

8. klass

Sisu, sõnum, kontekst. Lugude ja emotsioonide edastamise võtted läbi aegade. Tuntud sündmuste kujutamine, kunstniku vaatenurk. Sümbolite tähenduse muutumine (vikerkaar, haakrist, viisnurk).

Vorm ja kompositsioon. Vormide allutamine kindlale stiilile. Vormi deformeerimine karakterisuse huvides. Kompositsiooniskeemid (kolmnurk, diagonaal, kuldlõige). Värv ja värvus, värvide optiline segunemine, varju värv. Varjude rütmid, vari kompositsiooni elemendina. Perspektiiv kahe koondpunktiga.

Kujutamise viisid. Vormide allutamine kindlale stiilile. Vormi deformeerimine karakterisuse huvides.

Arhitektuur ja disain. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisuus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus. Arhitektuur ja disain Eestis ning rahvusvahelised suundumused. Ruumilahendus, ilmakaared, säästlik maja, maja sobivus naaber hoonestusega jne. Nt. Hoone eskiisprojekt, haljastusprojekt. Disain igapäevaelus – linnaruum, kodu, ühiskondlikud hooned, meedia jne.

Kunstimaailm. Kunstipärand - Eesti kunstisuurkujud ja suurteosed. Kõrgkunst, popkunst, karikatuur, sarž. Kunstiteose vaatlus ja analüüs. Keskkond, loodus, ehituskunst, disain. Kunstimälestised, autorikaitse. Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö.

Tehnikad ja materjalid. Mahuliste vormide loomine. Jääkmaterjalide oskuslik kasutamine ja väärtustamine. Spontaanne ja kavandi alusel maalimine. Sügavtrüki olemus ja animatsiooni loomine.

9. klass

Sisu, sõnum, kontekst. Allegooria ja tsitaat kunstis. Metafoorid reklaamis (omaduste ülekanne teisele nähtusele). Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile.

Vorm ja kompositsioon. Värvide psühholoogiline mõju (soojad – külmad, taanduvad – eenduvad, kerged – rasked värvid). Värvide psühhofüsioloogilise ja vastastikuse mõju analüüs ruumis, kunstiteosel jne. Erinevate vaatepunktide kasutamine ruumi ja objektide kujutamisel.

Kujutamise viisid. Realism, abstraherimine. Liikumise kujutamise viise, liikumisillusioonid (futurism, animeerimine, opkunst).

Arhitektuur ja disain. Disain igapäevaelustrükis, ruumikujundus, ehituskeskkond jne. Graafiline disain, keskkonnadisain - ruumikujundus, tarbekunst, tootedisain, moedisain, autodisain. Visuaalse reklaami sihtgrupi arvestamine kujundamisel.

Kunstimaailm. Nüüdiskunsti olulised suunad ja aktuaalsed teemad – nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis. Kunstiteose erinevad vormid, väljundid ja esitlusviis. Kunst peegeldamas ühiskonna arengut, tsitaadid kunstis. Teose tähenduse muutumine eri situatsioonides. Isiklik stiil ja identiteet, selle kajastus riietuses, enda esitluses suhtlemiskeskkondades.

Tehnikad ja materjalid. Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile. Skulptuur, kollaaž, foto, video, animatsioon.

Mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

3.4.3 Õppetegevus

1. Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd.
2. Ideest ja eesmärgist lähtuvalt loovtööde materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine. Töö teostamine ja esitlemine.
3. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.
4. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, ainealase terminoloogia kasutamine.
5. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Uurimuste ja visualiseeritud esitluste koostamine ja kujundamine.
6. Mitmesuguste looduslike ja tehisobjektide ning keskkondade analüüsimine erinevatest vaatepunktidest.